

Bibliyometri

Vekâlet Teorisi Üzerine Bibliyometrik Bir Araştırma

Feride BAL

*Sorumlu Yazar, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
feridebal@gantep.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4641-6151*

Ozan Emre UFACIK

*İstanbul Beykent Üniversitesi, İİBF
emreufacik@beykent.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7982-6440*

Öz

Örgütlerin büyümesi ve karmaşıklaşması örgüt yönetiminin her alanda bilgi sahibi olmasını da gerekli hale getirmektedir. Örgütlerin, bu süreci doğru bir şekilde devam ettirebilmesi için başta yönetsel alanlar olmak üzere tüm birimlerde uzman ve yeterli kişileri istihdam etmesi gerekmektedir. Ancak bu durum çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda geliştirilen vekâlet kuramı bu gibi sorunları tartışmaktadır. Bu çalışma kapsamında da vekâlet teorisinin titiz bir şekilde incelenebilmesi için Web of Science veri tabanında yer alan 2013-2022 yılları arasındaki çalışmalar bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırma kapsamında bibliyometrik analiz yapılarak 1573 makale incelenmiştir. Modern örgüt yapılarının gelişimiyle beraber, vekâlet teorisinin öneminin daha da arttığı ve çalışma kapsamında vekâlet teorisinin birçok kavram ile ilişkilendirilerek daha fazla incelendiği görülmüştür. Çalışmada elde edilen bulguların gelecekte vekâlet teorisi üzerine çalışmalar yapacak araştırmacılara güçlü bir temel sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma, verilerin değerlendirmeye alındığı dönem ve yalnızca Web of Science veri tabanında yer alan işletme ve yönetim alanındaki makaleler ile sınırlıdır.

Anahtar Kelimeler: Vekâlet Teorisi, Örgüt Teorileri, Bibliyometrik Analiz, İktisadi Örgüt Teorileri
JEL Sınıflandırması Kodları: M10,M14,D23

A Bibliometric Research on Agency Theory¹

Abstract

The growth and complexity of organizations make it necessary for organizational management to have knowledge in every field. In order for organizations to continue this process in the right way, they need to employ experts and adequate people in all units, especially in managerial areas. However, this situation brings along various problems. The agency theory developed in this context discusses such problems. Within the scope of this study, in order to examine the agency theory in a rigorous manner, the studies in the Web of Science database between 2013 and 2022 were examined by bibliometric analysis method. Within the scope of the research, 1573 articles were analyzed by bibliometric analysis. It has been observed that the importance of agency theory has increased with the development of modern organizational structures and that agency theory has been examined more by associating it with many concepts within the scope of the study. It is thought that the findings obtained in the study will provide a strong basis for researchers who will conduct studies on agency theory in the future. The study is limited to the period of data evaluation and only the articles in the field of business and management in the Web of Science database.

Keywords: Agency Theory, Organization Theories, Bibliometric Analysis, Economic Organization Theories

JEL Classification Codes: M10,M14,D23.

¹ Extended abstract is presented at the end of the article.

Geliş Tarihi (Received): 07.09.2023 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 16.12.2023

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Bal, F. ve Ufacık, O. E. (2023). Vekâlet teorisi üzerine bibliyometrik bir araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (4), 1650-1670. DOI: 10.18074/ckuiibfd.1356920.

1.Giriş

Örgüt teorileri yirminci yüzyılın ortalarına doğru sosyal bilimlerde gittikçe önem kazanmıştır ve yeni bir yönetim teorisi olarak değil, yönetim teorilerinin birleşimi olarak gelişen olgudur. Örgüt teorilerindeki paradigmlar, öncel yaklaşımların geçerliliğini yok etmemekle beraber her teori farklı bir araştırma sorunsalından doğmakta ve bütün düşünce ve teoriler, yönetim ve örgütlerle ilgili kapsamlı bir bilgi kümesinin oluşmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda örgüt teorilerini birbirinden ayrı ve biri diğerini etkisizleştiren düşünceler olarak düşünmemelidir. Ayrıca örgüt teorileri, eklektik bir yapıya sahip olan ve örgütleri daha doğru kavramamızı sağlayan bir bilgi ağı olarak varsaymak gerekmektedir (Koçel, 2018). Bu çalışma kapsamında örgüt teorileri arasında temeli iktisat ve finans alanlarına dayanan, işbirliği gerçekleştiren taraflar arasındaki ilişkileri esas alan vekâlet teorisi incelenmektedir. Vekâlet teorisine genel bir bakış açısı geliştirebilmek, asil-vekil ilişkisindeki riskleri yönetebilmek, akademisyenlerin ve uygulayıcıların sıklıkla gündeminde yer almaktadır. Modern örgüt yapıları ekonomistleri firmadaki güç, mülkiyet ve kontrolün karşılıklı ilişkilerini düşünmeye ve geliştirmeye yöneltmektedir. Bu durum, 1970'lerde vekâlet teorisi olarak adlandırılan teorisin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Bendickson, Muldoon, Liguori, & Davis, 2016)Günümüz modern örgüt yapılarında örgütün sahipliği ile kontrolünün birbirinden ayrılması vekâlet sorununu beraberinde getirmektedir. Bu teori; asilin vekili yetkilendirdiği işlemleri yürütmesi sürecinde asil ile vekilin ilgi ve çıkarlarının kesişmesini ve farklı risk tutumlarına sahip olmalarından kaynaklanan maliyetlerinin düşürülmesini kapsamaktadır (Keskin, Akgün, & Koçoğlu, 2016). Vekâlet teorisinde genel bir çerçeve oluşturabilmek için asil- vekil ilişkisinin açıklanmasını ve yönetilmesini sağlamak akademisyenler ve uygulayıcılar açısından oldukça zor bir durum olarak görülmektedir. Vekâlet teorisi örgüt içi ilişkilerde ortaya çıkabilecek iki sorunu çözmekle ilgilidir. Bunlardan birincisi, (a) asil ve vekilin isteklerinin veya hedeflerinin birbiriyle çatışması durumunda ve (b) asilin vekili gerçekte ne yaptığını doğrulamasının zor olduğu durumlarda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik olarak karşımıza çıkmaktadır. İkincisi ise asil ve vekilin riske karşı farklı tutumları olduğunda ortaya çıkan risk paylaşımı sorunu ile ilgilidir. Buna ek olarak, teoride vekillerin fırsatçı davranabileceği varsayımları da bulunmaktadır (Mitchell & Meacheam, 2011).

Vekalet teorisi üzerine yapılan gerek ulusal gerekse uluslararası yazın incelemesinde araştırmacıların bu teoriyi daha çok kavramsal çerçeveyi açıklamaya ve asil-vekil ilişkisinde sözleşmelere yönelik çalışmalara odaklandığı görülmüştür. Bu çalışma kapsamında son on yıllık zaman diliminde vekâlet teorisi alanında yapılmış tüm çalışmaları özetleyebilmek, hangi alanlarda kullanıldığını belirleyebilmek, küreselleşen kurumsal dünyada farklı açılardan nasıl ele alındığını anlayabilmek adına bibliyometrik yöntem ile analiz edilmesi amaçlanmıştır. Literatür kapsamında vekalet teorisine dair bu tarz bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda bu çalışmanın vekâlet teorisine genel bir bakış açısı kazandıracığı,

gelecek çalışmalar için araştırmacılara yeni fikirler sunacağı düşünülmektedir. Bu amaç kapsamında da bibliyometrik analiz yönteminin uygun olacağı düşünülmektedir. Bibliyometrik analiz yöntemi; büyük hacimli verilerin detaylı bir şekilde anlamlandırarak köklü alanların kümülatif bilimsel bilgisini, evrimsel nüanslarını deşifre etmek ve haritalamak için kullanılmaktadır (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, & Lim, 2021).

2.Kavramsal Çerçeve

2.1.Vekâlet Teorisi

Vekâlet teorisi iktisat ve finans temeline dayanan ve özellikle kuramsal yönetim alanında yer alan bir teoridir (Sözen & Basım, 2012). Bu teori; örgütlerin asil ve vekil arasındaki ilişkilerini ve çıkar çatışmalarını incelemektedir. İşi yapan taraf (vekil) ile iş yapma hususunda yetki veren taraf (asil) arasındaki süreci değerlendirmektedir. Yani bu teoride, bir taraf diğeri adına hareket etmektedir (Shapiro, 2005). Bu teori asil-vekil ilişkisindeki önemli sorunlara odaklanmakta ve bu ilişkideki çıkar çatışmalarını anlamaya ve geliştirmeye yönelmektedir. Bu sorunlardan ilki; asil ve vekilin istek ve amaçlarının çakışması ya da asilin vekili kontrol etmesinin zor ve maliyetli olmasına dayalı meydana gelen vekâlet sorunlarıdır. İkinci sorun ise asille vekilin risk durumunun uymaması çatışması halidir (Wastı, 2013). Vekâlet teorisinin açıklanmasında bazı önemli yazarların katkısı oldukça etkilidir. Bu yazarların görüşlerine Tablo 1’de yer verilmektedir (Dharmawijaya, Wiksuana, Ramantha, ve Sedana, 2021 ve Franco-Santos ve Otley, 2018).

Tablo 1. Vekâlet Teorisinin Farklı Perspektiflerden Değerlendirilmesi

Yazar (lar)	Vekâlet Teorisinin Farklı Perspektiflerden Değerlendirilmesi
Mitnick, 1975; Ross, 1973	Vekâlet teorisini şekillendirerek ve kendi çalışmalarında iki farklı yaklaşım öne sürüldü. Ross, vekâlet sorununu teşvik sorunu olarak görürken, Mitnick sorunun kurumsal yapıdan kaynaklandığını varsaydı ancak teorilerinin arkasındaki ana fikir birbirine benzemektedir. Ross, asil-vekil sorununun yalnızca firma ile sınırlı olmadığını, toplumda da görüldüğünü belirtmiştir.
Alchian ve Demsetz, 1972 ve M.C. Jensen ve Meckling, 1976	Bir firmayı 'üretim faktörleri arasındaki bir dizi sözleşme' olarak tanımladılar. Firmaların, firmaya dâhil olan kişiler arasında bazı sözleşmeye dayalı ilişkilerin var olduğu yasal kurgular olduğunu açıkladılar. Bir vekâlet ilişkisi aynı zamanda, her iki tarafın da vekâlet çatışmasına yol açan kendi çıkarları için çalıştığı, asil ile vekil arasındaki bir tür sözleşmedir.
M.C. Jensen ve Meckling, 1976	Firmayı, değerini ve kârlılığını maksimize etmek için çalışan bir kara kutu olarak tasvir ettiler. Zenginliğin maksimize edilmesi, firmaya dâhil olan taraflar arasında uygun koordinasyon ve ekip çalışması yoluyla sağlanabileceğini ileri sürdüler.
Grossman ve Hart, 1983	Asil ve vekiller arasındaki risk tercihinin farklılığına dair ilginç bir varsayım oluşturdu.

Tablo 2 (Devamı). Vekâlet Teorisinin Farklı Perspektiflerden Değerlendirilmesi

Yazar (lar)	Vekâlet Teorisinin Farklı Perspektiflerden Değerlendirilmesi
Means, 2017	Vekillerin firmanın mülkünü kendi amaçları için kullanabileceklerini ve bunun da asiller ve vekiller arasında çatışma yaratacağını savundular.
Dharmawijaya, Wiksuana, Ramantha, ve Sedana, 2021	Vekâlet teorisi, dâhil olan tüm tarafların çıkarıcı fayda maksimize ediciler olarak hareket ettiğini varsaymaktadır.

Kaynak: Dharmawijaya vd. 2021.

Vekâlet teorisi kapsamında bazı durumlar sorun oluşturmaktadır ve bu durumlar sıklıkla tartışılmaktadır. Bu kapsamda yer alan konular kişisel çıkarlar, çelişen hedefler, sınırlı rasyonellik, bilgi asimetrisi, verimliliğin üstünlüğü, risk paylaşımı sorunu, yanlış tercih ve ahlaki tehlike unsurlarını ele alan varsayımlardan oluşmaktadır (De Falco & Renzi, 2007). Bu teoride sıklıkla üzerinde durulan kişisel çıkar unsuru vekillerin kendi menfaatlerini asillerin menfaatlerinden üstte tutmaları durumudur. Bu gibi riskleri azaltabilmek için yöntemler geliştirilmektedir. Bu yöntemler arasında vekili izlemek; bu doğrultuda üst yönetimin direktiflerini doğrudan gözlemleyebilmek için yönetim kurulu oluşturmak ve yöneticilerin eylemlerinin denetlenmesini sağlamak yer almaktadır (Jones, 2010). Asil ile vekilin yani yöneticilerle pay sahiplerinin çıkarlarını ortak hale getirebilmek için de yöneticilerin performansları yönünde ödüllendirilmesi çıkar çatışmalarının azalmasını sağlayacaktır (Fama, 1980). Vekâlet ve risk problemlerini ortadan kaldırmak amacıyla geliştirilen bir diğer yöntem ise yöneticilere örgüt hisselerinden pay dağıtılması durumudur. Bu durumda da yönetici motivasyonu sağlanmış olacak ve bunun yanında üst yönetim ile örgüt çıkarları orta noktada buluşmuş olacaktır. Bu bağlamda asil-vekil arasındaki çıkar çatışması da azalmış olacaktır (Eisenhardt, 1989). Yönetim kurulunun sunduğu bilgi derinliği, toplantıların sık gerçekleşmesi, kurulda olan uzun süreli üyelerin sayısı, sektörel tecrübesi olan kurul üye sayısı gibi unsurlar kontrolü basitleştirerek maliyetlerin azalmasını sağlayacaktır (Fama, 1980). Tüm bunlara ek olarak vekil ile sözleşmeler yapmak ve o sözleşmeler ile çerçeve oluşturmak da bir çözüm olabilmektedir (Rocha & Ghoshal, 2006). Sözleşme kavramı burada bir benzetme olarak geçmektedir ve asil-vekil arasındaki ilişkiyi belirleyen resmi ya da resmi olmayan düzenlemelerdir (Keskin, Akgün, & Koçoğlu, 2016). Bir diğer unsur olan çelişen hedefler ile kişisel çıkar varsayımı birbirine benzemektedir. Burada asillerin ve vekillerin hedeflerinin farklı olmasını ve bu doğrultuda adımlar attığını ifade etmektedir (Tijjani & Bello, 2019). Bu teoride geçen sınırlı rasyonellik varsayımı, sözleşmeli tarafların sözleşmenin tüm olasılıklarını öngörememeleri durumudur (Puranam, Stieglitz, Osman, & Pillutla, 2015). Asil-vekil ilişkisinin odak noktasında olan bilgi asimetrisi de vekillerin asillerden daha fazla bilgiye sahip olduğunu öne sürmektedir. Özellikle, vekillerin profesyonel olduğu durumlarda, son derece uzmanlaşmış ve soyut bilgileri, etkili denetimin önünde bir engel oluşturmakta ve sağlanan hizmette ve harcanan

çabalarda içsel bir belirsizliğe neden olmaktadır (Onjewu, Walton, & Ioannis, 2023). Bilgi asimetrisi vekilin eylemlerini ve kararlarını denetlemeyi zorlaştırmakta ve asilin yönetsel karar verme sürecindeki etkisini zayıflatmaktadır. Bunun sonucunda oluşan bu durum da vekalet sorununu ifade etmektedir (Keskin, Akgün, & Koçoğlu, 2016). Vekalet teorisinin beşinci varsayımı, asil ve vekillerin en verimli sözleşmeyi seçeceği şeklindedir. Verimliliğin üstünlüğü F.W.Taylor'ın zaman etüdlerinden ve iş standartlarına ilişkin bilimsel yönetim görüşünden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda asiller ve vekiller arasındaki sözleşme, bir maliyet-fayda analizi ile yönetilmektedir (Bendickson J. , Muldoon, Liguori, & Davis, 2016). Asil; vekil ve/veya vekillere sözleşme aracılığıyla kendi adına işlem yapma yetkisini tanımaktadır. Fakat karar verme yetkisini ya da kaynaklar üzerinde kontrol hakkını devralan vekil, bu gücü her zaman asilin çıkarları doğrultusundaki kararlarda kullanmaz. Bu durum da asil için bazı maliyetler oluşturmaktadır. Bu teori vekâlet maliyetleri olarak adlandırılan bu maliyetlerin yönetimini ve nasıl minimize edileceğini incelemektedir (Sözen & Basım, 2012). Risk paylaşım sorunu ile asil ve vekilin risk karşısında farklı tutumlara sahip olduğu vurgulanmaktadır. Asil, risk karşısında sağladığı faydayı maksimize etmek isterken vekil, kişisel kazancını maksimize etmek, harcadığı çabayı ve maruz kaldığı riski minimize etmeyi istemektedir (Onjewu, Walton, & Ioannis, 2023). Son olarak yanlış tercih ve ahlaki tehlike varsayımına göre, asilin işe aldığı/alacağı vekilin özelliklerini değerlendirirken yanlış yönlendirilmesine bağlı olarak yapmış olduğu olumsuz seçimi ifade etmektedir. Bu unsurun bir diğer boyutu olan ahlaki tehlike ise asil ile vekilin çıkarlarının uyuşmadığı durumlarda işletme faaliyetleri hususunda bilgi donanımı daha çok olan vekilin, asilin çıkarlarına uygun olmayan eylemleri sonucunda oluşan tehlikedir (Keskin, Akgün, & Koçoğlu, 2016).

Vekâlet teorisinde yer alan sorunların çözümü için en önemli öneri sözleşmelerin yapılması hususudur. Resmi sözleşmeler, hissedarların çıkarlarını yöneticilerin çıkarlarıyla uyumlu hale getirme eğiliminde olduğundan, teoride resmi bir sözleşme vekâlet sorununu hafifletebilecek bir araçtır, ancak her zaman kesin ve tek çözüm değildir (Ahmed, Paruchuri, Vadlamudi, & Ganapathy, 2021). İkinci bir öneri ise güç ve kontrol ayrılığı göz önüne alındığında, kuvvetler ayrılığı ilkesinin sağlanması yani bu kapsamda da yönetim kurulunun tam anlamı ile bulunması ve yürütülmesidir (Ye, Deng, Liu, Szewczyk, & Chen, 2019). Kurulların bağımsız oldukları düşünülürse rollerin ayrılması durumu gözetim işlevlerinin daha etkin bir şekilde yerine getirileceği düşüncesini desteklemektedir (Clark, Arora, & Gabaldon, 2021). Bu bağlamda vekâlet teorisi, yönetim kurulu bağımsızlığı ile firma performansı arasında olumlu yönde bir ilişki olduğunu varsaymaktadır. Bununla birlikte, yönetim kurulunun kendisi de temsil sorunları ile birlikte gelmektedir. Büyük ölçekli bir yönetim kurulunun önemli vekâlet sorunlarının olduğu varsayılmaktadır (Tulung & Ramdani, 2018).

Vekâlet teorisinin en çok eleştiriye konu alan yönü hem vekillerin hem de asillerin çıkarıcı ve fırsatçı bir şekilde kendi çıkarlarını her şeyden üstte tutma varsayımdır.

Bu varsayıma göre birçok insan bir dereceye kadar kişisel çıkarları tarafından yönlendirilir. Dolayısı ile bu teori bireylerin kendi çıkarlarını gözettiklerini ve çıkarları asillerden farklılaştığında fırsatçı davranacaklarını varsaymaktadır. Vekalet teorisi çok pragmatik ve güncel olmasına rağmen hala çeşitli sınırlamalara maruz kalmaktadır (Gwala & Mashau, 2023). Teori, asil ile vekil arasında, geleceğin belirsiz olduğu sınırlı veya sınırsız bir gelecek dönem için sözleşmeye dayalı bir anlaşma olduğunu ileri sürmektedir (Bruno, 2019). Vekalet teorisi, yöneticileri fırsatçı olarak kabul etmekte ve yöneticilerin yeterliliğini göz önüne almamaktadır. Örgütler de vekillerin kendi çıkarları doğrultusunda hareket etme eğiliminde olacağı iddiasını kabul etmekte ancak psikoloji bilim dalı bireylerin farklı olduğunu iddia ederek bu iddiayı eleştirmektedir (Wang, Derakhshan, & Zhang, 2021).

Vekâlet teorisi ile ilgili yazın taraması yapıldığında en çok atıf alan yayınların bir kısmı ve bu yayınların bulguları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 3. Vekâlet Teorisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Araştırmacılar	Bulgular
Cohen ve Kietzmann (2014)	Cohen ve Kietzmann (2014), vekâlet teorisini kullanarak, sürdürülebilir mobilitiyi sağlamak için asiller ve vekillerin arasındaki en uygun ilişkiyi ortaya çıkaran iş modellerini bulmaya çalışmışlardır. Çalışma bulguları neticesinde vekiller ve asillere yönelik bir liyakat modeli ortaya çıkarmışlardır.
Zhou vd. (2017)	Zhou ve arkadaşları (2017), Çin’de yaptıkları çalışma sonucunda devlet mülkiyetini inovasyon için zararlı olarak gören verimlilik mantığı (vekâlet teorisi) ile gelişmekte olan ekonomilerde hükümetlerin düzenleyici politikalar ve kıt kaynaklar üzerindeki kontrol üzerinde kritik etkilere sahip olduğunu belirten kurumsal mantığı bütünleştirmişlerdir.
Hussain vd. (2018)	Hussain ve arkadaşları (2018), vekâlet teorisi ve paydaş teorisi bakış açılarıyla kurumsal yönetim ile çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik performansı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma bulguları, teorilerin sadece kurumsal yönetimin sürdürülebilirlik üzerindeki etkisini açıklamakla kalmayıp aynı zamanda hangi sürdürülebilirlik boyutunun daha fazla etkilenebileceğini açıklamaktadır. Araştırma sonucunda belirli kurumsal yönetim mekanizmalarının benimsenmesiyle sürdürülebilirlik uygulamalarının desteklenmesinin mümkün olacağı ortaya çıkmıştır.

Tablo 4 (Devamı). Vekâlet Teorisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Araştırmacılar	Bulgular
Westphal ve Zajac (2013)	Westphal ve Zajac (2013), yaptıkları çalışmada vekâlet teorisinin sosyal yönlerdeki eksikliklerini gideren yeni bir teori sunmuşlardır. Bu teoride sosyal yapısal ilişkilerin, kurumsal süreçlerin ve sosyal bilişin önemini ortaya koymuşlardır.
Bosse ve Phillips (2016)	Bosse ve Phillips (2016), vekâlet teorisi üzerine yaptıkları çalışmalarında yönetim kurullarının CEO'ların kendilerine çıkar sağlayacak davranışlarını sınırlamak yerine olumlu karşılıklılığı teşvik ederek ve intikamcı davranışlardan kaçınarak toplumsal refahı artırabilecekleri sonucuna ulaşmışlardır.
Desender vd. (2013)	Desender ve arkadaşları (2013), çalışmalarında firma sahipliğinin yönetim kurulunun izleme işlevini nasıl etkilediğini açıklamak için bir yaklaşım geliştirmiştir. Vekâlet teorisini yönetim kurullarının yönetimi izlemek için farklı teşviklere ve yeteneklere sahip olduğu kaynak bağımlılığı kavramını kapsayacak şekilde genişletmişlerdir.
Garcia ve Herrero (2021)	Garcia ve Herrero (2021), çalışmalarında vekâlet teorisi ve cinsiyet farklılığına dayalı cinsiyet teorilerinin tamamlayıcı önerileri üzerine bir araştırma yapmıştır. 2002-2019 yılları arasında örneklemleri içerisinde yer alan firmalarda kadın direktörlerin yüzdesinin sermaye yapısı kararları açısından en etkili yönetim kurulu özelliği olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Kadın yönetim kurulu üyelerinin oranının yüksek olduğu küçük ve bağımsız bir yönetim kuruluna sahip olmanın finansal sıkıntı olasılığını azalttığı sonucuna ulaşmışlardır.
Din vd. (2021)	Din ve arkadaşları (2021), Pakistan Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören 146 imalat firması üzerinde yaptıkları çalışmada bu firmaların sahiplik yapısının finansal performansları üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Kurumsal sahipliğin öz sermaye karlılığı ve piyasa defter oranı üzerinde anlamlı pozitif etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Tablo 2’de yer alan yazın incelemesinde vekâlet teorisinin liyakat, kurumsal mantık, kurumsal yönetim, sürdürülebilirlik, kurumsal sosyal sorumluluk, sosyal yapı ve biliş, yönetim kurulu, işletmelerin sahiplik yapısı ve finansal performansları ile ilgili konularla birlikte ele alındığı ve daha çok yönetim kurulu kavramının sıklıkla çalışıldığı görülmektedir.

3.Yöntem ve Bulgular

Bu araştırma kapsamında vekâlet teorisi üzerine yapılan çalışmaların son on yıl içerisindeki gelişimini anlayabilmek için bibliyometrik analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bibliyometri büyük miktardaki bilimsel verileri keşfetmek ve analiz etmek için kullanılan bir yöntemdir. Söz konusu bir alanın evrimsel nüanslarını tespit etmemizi sağlayan ve o alandaki çalışmalara ışık tutan bir yöntemdir. Araştırmacılar; makale ve dergi performansında ortaya çıkan eğilimleri, işbirliği kalıplarını ve araştırma unsurlarını tespit etmek ve mevcut yazındaki belirli bir alanın entelektüel yapısını keşfetmek gibi nedenlerden dolayı bibliyometrik analizden yararlanmayı tercih etmektedirler (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, & Lim, 2021).

Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Vekâlet teorisi üzerine yapılan çalışmalar yıllara göre nasıl dağılım göstermektedir?
- Vekâlet teorisi üzerine yapılan çalışmalar ülkelere göre nasıl dağılım göstermektedir?
- Vekâlet teorisi üzerine yapılan çalışmalar yayınevlerine göre nasıl dağılım göstermektedir?
- Vekâlet teorisi üzerine yapılan çalışmalar endekslere göre nasıl dağılım göstermektedir?
- Vekâlet teorisi konusunda en çok hangi yazarların yayınları vardır?
- Vekâlet teorisi konusunda en çok atıf alan 10 yayın hangisidir ve yazarları kimlerdir?
- Vekâlet teorisi ile ilgili yayınlarda en sık kullanılan anahtar kelimeler hangileridir?

Bu doğrultuda Web of Science (WOS) veri tabanında 2013-2022 yılları arasında ortak kelime analizi için “agency theory” (vekâlet teorisi) kavramı taranmış ve işletme ve yönetim alanındaki 1663 makaleye ulaşılmıştır. Ulaşılan yayınların büyük çoğunluğunun İngilizce (1628) dilinde olduğu görülmektedir. Vekâlet teorisi üzerine yapılan yayınların yıllara göre dağılımına bakıldığında on yıllık süreçte giderek artış olduğu ve son zamanlarda bu konunun literatürde daha fazla araştırıldığı görülmektedir. Vekâlet teorisi üzerine yapılan yayınların yıllara göre dağılımı Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 5. Yayın Yapılan Yıllar ve Yayın Sayıları

Yayın Yılı	Toplam Yayın Sayısı
2022	215
2021	215
2020	214
2019	180
2018	168
2017	161
2016	154
2015	141
2014	109
2013	106

Tablo 3'te yer alan veriler incelendiğinde son on yıl içerisinde en çok yayının 2022 ve 2021 yıllarında 216 yayımla gerçekleştiği, en az yayının ise 2013 yılında 106 yayımla olduğu görülmektedir. Son 3 yılda yayın sayılarının 200'lü sayıları aştığı görülmektedir.

Vekâlet teorisi üzerine yapılan yayınların ülkelere göre dağılımı ise Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 6. Yayın Yapılan Ülkeler

Ülke	Yayın Sayısı
ABD	537
İngiltere	170
Çin	162
Avustralya	139
Almanya	94
Kanada	89
Fransa	88
İtalya	86
İspanya	84

Vekâlet teorisi üzerine Web of Science veri tabanında en çok yayın yapılan ülkenin ABD olduğu ve bu sayının da 537 olduğu görülmektedir. Bunu takip eden ülkeler ise 170 yayımla İngiltere, 162 yayımla Çin, 139 yayımla Avustralya ve 94 yayımla Almanya'dır. Türkiye'nin ise on yıllık süreçte sadece 13 yayınının olduğu görülmektedir.

Vekâlet teorisi üzerine yapılan yayınların yayınevlerine göre dağılımı da Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 7. Yayınevlerine Göre Yayın Sayısı

Yayınevi	Yayın Sayısı
Emerald	413
Wiley	260
Springer	217
Elsevier	216
Sage	145

Tablo 5'te yer alan verilere göre Emerald yayınevi 413 yayın sayısı ile ilk sırada yer almaktadır. Wiley 260 yayın, Springer 217 yayın, Elsevier 216 yayın ve Sage 145 yayınlı en çok yayın çıkaran yayınevleri şeklinde sıralanmaktadır.

Vekâlet teorisi üzerine yapılan yayınların tarandıkları endeksler ise Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 8. Endekslere Göre Yayın Sayıları

Endeks	Yayın Sayısı
SSCI	1100
ESCI	507
SCI-EXPANDED	68
BKCI-SSH	60

Tablo 6'da yer alan verilere göre vekâlet teorisi üzerine yapılan yayınların çoğunluğunun SSCI endeksinde (1100) taranan dergilerde yapıldığı görülmektedir. ESCI endeksinde 507 yayın bulunurken, SCI-Expanded endeksinde 68 yayın ve BKCI-SSH endeksinde 60 yayın yer almaktadır. Buna ek olarak Türkiye'deki yayınların hangi endekslerde yapıldığına bakıldığında ise, 8 yayının SSCI endeksinde yapıldığı, 4 yayının ESCI endeksinde yapıldığı ve 1 yayının ise BKCI-SSH endeksinde yapıldığı görülmektedir.

Vekâlet teorisi üzerine en çok yayın yapan yazarlar Tablo 7'de gösterilmektedir.

Tablo 7. En Çok Yayın Yapan Yazarlar

Yazar	Yayın Sayısı
Geoffrey Martin	11
Lusmenia Ruiz Mejia	11
Ryan Krause	10
Filippo Vitolla	8
Nicola Raimo	8

Tablo 8. En Çok Atıf Alan Yayınlar, Yazarları ve Atıf Sayıları

Yayın	Yazar	Atıf
Women on Boards and Firm Financial Performance: A Meta-Analysis	Post ve Byron	776
The governance of social enterprises: Mission drift and accountability challenges in hybrid organizations	Ebrahim, Battilana ve Mair	575
Ride on! Mobility Business Models for the Sharing Economy	Cohen ve Kietzmann	539
State Ownership and Firm Innovation in China: An Integrated View of Institutional and Efficiency Logics	Zhou, Gao ve Zhao	512
Corporate Governance and Sustainability Performance: Analysis of Triple Bottom Line Performance	Hussain, Rigoni ve Orji	436
State-owned enterprises around the world as hybrid organizations	Bruton, Peng vd.	384
The impact of the blockchain on the supply chain: a theory-based research framework and a call for action	Treiblmaier	335
Sustainability in multi-tier supply chains: Understanding the double agency role of the first-tier supplier	Wilhelm, Blome vd.	316
CEO Duality: A Review and Research Agenda	Krause, Semadeni ve Cannella	290
Is family leadership always beneficial?	Miller, Minichilli ve Corbetta	249

WOS veri tabanında vekalet teorisi üzerine yapılan yayınlardan en çok atıf alan yayın 776 atıf alan, Post ve Byron'un yazdığı "Women on Boards and Firm Financial Performance: A Meta-Analysis" isimli makaledir. 2. sırada ise, Ebrahim, Battilana ve Mair'in yazdığı ve 575 atıf alan "The governance of social enterprises: Mission drift and accountability challenges in hybrid organizations" isimli makale yer almaktadır.

Web of Science (WOS) veri tabanından elde edilen veriler Vosviewer yazılımı aracılığı ile analiz edilmiş ve bu analiz sonucunda ortaya çıkan ağ grafiği de Şekil 2'de gösterilmektedir.

bir potansiyele sahip olmasına rağmen sınırlamaları ve birtakım eksiklikleri de bünyesinde barındırmaktadır. Çalışmanın bulgular kısmında yer alan yıllara göre yayın sayılarına (Tablo 3) bakıldığında vekâlet teorisinin giderek daha fazla çalışıldığı gözlemlenmiştir. Bu durum yazın incelemesini de destekler niteliktedir. Vekâlet teorisinin birçok alanda kullanılması, modern ve karmaşıklaşan yapıların artması ve teorinin farklı kavramlar açısından da tekrar tekrar incelenmeye değer görülmesi gibi nedenlerden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Vekâlet teorisi üzerine yapılan bilimsel çalışmaların ağ haritasındaki (Şekil 2) verilere göre bu teori ile kurumsal yönetim, aile işletmeleri, yönetim kurulu, firma performansı, kurumsal sosyal sorumluluk ve temsil teorisinin sıklıkla ele alındığı görülmüştür. Vekâlet teorisine göre yönetim kurulunun bağımsız olması etkili bir kurumsal yönetimin ön koşuludur (Shaikh, Wang, & Drira, 2023). Son yıllarda, çeşitli ülkelerdeki hissedarlar, araştırmacılar ve danışmanlar yönetim kurullarının bağımsızlığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda birçok firma yönetim kurulunun bağımsızlığını sağlayabilmek için kuvvetler ayrılığını gerçekleştirmeye önem vermektedir. Vekâlet teorisi ile de bağımsız yöneticilerin egemen olduğu kurullarda izleme gücünün var olacağı, firma performansının artacağı ve firmanın verimliliğinin yükseleceği vurgulanmaktadır (Alves, 2023). Tüm bu öngörüler yönetim kurulu kavramının birçok açıdan ele alındığını ve vekâlet teorisinin oldukça büyük öneme sahip olduğunu göstermekte ve ağ haritasında ortaya çıkan verileri destekler niteliktedir. Yine benzer şekilde aile işletmeleri, kurumsallaşma ve temsil teorileri iç içe geçmiş kavramlardır. Vekâlet sorunları ve bunların çözümleri için gerekli kurumsallaşmanın sağlanabilmesi, teorinin detaylı bir şekilde analiz edilmesine ve geliştirilmesine bağlı olarak gerçekleşebilecektir. Vekâlet sorunlarının sıklıkla görüldüğü işletmeler, kuvvetler ayrılığını daha zor gerçekleştiren aile işletmeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazın taraması bu kavramların hala tartışıldığını ve yeni varsayımlar üretildiğini göstermektedir.

Vekâlet teorisi işletme, kurumsal yönetim, yönetim, siyaset, hukuk, sağlık, psikoloji gibi birçok disiplinde önemli bir yere sahiptir. Bu durum da vekâlet teorisinin birçok disiplinde de kullanılması, teorinin daha çok gelişim gösterme eğilimine sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmacılar için bundan sonraki çalışmalarda, başta vekâlet teorisi olmak üzere tüm örgüt teorilerinin temelde nerelerde birbirlerinden farklılaştığını ya da birbirlerini desteklediğini açıkça anlamaları, benzerlikleri derinlemesine incelemeleri ve hangi alanlarda nasıl çalışıldığının tespit edilmesi gerekliliği tavsiye edilmektedir. Ayrıca teknolojinin ve değişimin çok hızlı olduğu günümüzde, birçok disiplinde de olduğu gibi kavramlar tek başına değil eklektik olarak düşünülmeli ve işletme faaliyetleri ile entegre olabilecek kavramlarla birleştirilmelidir. Bu durumların yanı sıra vekâlet teorisi, yalnızca bencil ve fırsatçı insan davranışına odaklanarak daha geniş bir yelpazedeki insan motivasyonlarını göz ardı ettiği varsayımının güncel yönetim anlayışında da geçerliliğinin olup olmadığı sorgulanabilir. Ayrıca her örgüt yapısı için ayrı ayrı olmak üzere yönetim kurullarının bağımsızlık düzeyi tespit edilebilir

ve bu bağlamda önlemler alınabilir. Son olarak, araştırmacılar ve örgütler için bağımsız yönetim kurulu üyelerinin bağımsızlığını denetlemek adına yeni sistemler geliştirilmesini ve kuvvetler ayrılığının sağlanarak kurulun işlevlerini en doğru şekilde yerine getirebilmesi için gerekli adımların atılması önerilmektedir.

Araştırmanın 2013-2022 yılları arasını kapsaması, yalnızca Web of Science (WOS) veri tabanında yönetim ve işletme alanındaki makaleleri içermesi sınırlılıkları olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmacıların, gelecek çalışmalarda bu zaman aralığını genişletmesi ve teorinin daha geniş perspektiften değerlendirilmesini sağlaması, bu çalışmadaki kısıtları azaltılmasını ve teorinin gelişimine katkıda bulunacağını düşündürmektedir.

Kaynakça

- Ahmed, A., Paruchuri, H., Vadlamudi, S., ve Ganapathy, A. (2021). Cryptography in Financial Markets: Potential channels for future financial stability. *Academy of Accounting Financial Studies Journal*, 25(4), 1-9.
- Alves, S. (2023). CEO duality, earnings quality and board independence. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 21(2), 217-231.
- Aytekin, S. S. (2022). Yönetim Kurullarını Vekâlet Teorisi Perspektifiyle Ele Alan Araştırmaların Bibliyometrik Analizi. *The Journal of International Scientific Researches*, 7(3), 317-335.
- Bendickson, J., Muldoon, J., Liguori, E., ve Davis, P. E. (2016). Agency theory: the times, they are a-changin. *Management Decision*, 54(1), 174-193.
- Bendickson, J., Muldoon, J., Liguori, E., ve Davis, P. E. (2016). Agency theory: the times, they are a-changin. *Management Decision*, 54(1), 174-193.
- Bosse, D. A., ve Phillips, R. A. (2016). Agency theory and bounded self-interest. *Academy of management review*, 41(2), 276-297.
- Bruno, E. E. (2019). Principal-agent relation and contracting-out for employment case management to enable third-country nationals' transition to work. *NISPAcee. Journal of Public Administration and Policy*, 12(2), 9-28.
- Clark, C. E., Arora, P., ve Gabaldon, P. (2021). Female Representation on Corporate Boards in Europe: The Interplay of Organizational Social Consciousness and Institutions. *Journal of Business Ethics*, 180, 165-186.

- Cohen, B., ve Kietzmann, J. (2014). Ride on! Mobility business models for the sharing economy. *Organization ve Environment*, 27(3), 279-296.
- De Falco, S. E., ve Renzi, A. (2007). Agency theory, stewardship theory and residual right: logics and interpretative models. *Tourism ve Management Studies*, 3, 27-41.
- Desender, K. A., Aguilera, R. V., Crespi, R., ve García-cestona, M. (2013). When does ownership matter? Board characteristics and behavior. *Strategic Management Journal*, 34(7), 823-842.
- Din, S. U., Khan, M. A., Khan, M. J., ve Khan, M. Y. (2021). Ownership structure and corporate financial performance in an emerging market: a dynamic panel data analysis. *International Journal of Emerging Markets*, 17(8), 1973-1997.
- Dharmawijaya, I. R., Wiksuana, I. G., Ramantha, W., ve Sedana, B. (2021). Cultural capital based on agency theory (study at village credit institutions in Bali). *Academy of Accounting Financial Studies Journal*, 25(1), 1-12.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296.
- Eisenhardt, K. M. (1989). Agency Theory: An Assessment and Review. *Academy of Management*, 57-74.
- Fama, E. F. (1980). Agency Problems and the Theory of the Firm. *Journal of Political Economy*, 268-307.
- Franco-Santos, M., ve Otley, D. (2018). Reviewing and theorizing the unintended consequences of performance management systems. *International Journal of Management Reviews*, 20(3), 696-730.
- Frynas, J. G., ve Yamahaki, C. (2016). Corporate social responsibility: Review and roadmap of theoretical perspectives. *Business Ethics: A European Review*, 25(3), 258-285.
- García, C. J., ve Herrero, B. (2021). Female directors, capital structure, and financial distress. *Journal of Business Research*, 136, 592-601.
- Gwala, R. S., ve Mashau, P. (2023). COVID-19 and SME Adoption of Social Media in Developing Economies in Africa. In *Strengthening SME Performance Through Social Media Adoption and Usage*. IGI Global., 133-152.

-
- Hussain, N., Rigoni, U., ve Orij, R. P. (2018). Corporate governance and sustainability performance: Analysis of triple bottom line performance. *Journal of business ethics*, 149, 411-432.
- Jones, G. R. (2010). *Organizational Theory, Design and Change*. Saddle River: Pearson.
- Keskin, H., Akgün, A. E., ve Koçoğlu, İ. (2016). *Örgüt Teorisi*. Ankara: Nobel.
- Koçel, T. (2018). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Mitchell, R., ve Meacheam, D. (2011). Knowledge worker control: understanding via pirincipial and agency theory. *The Learning Organization*, 18(2), 149-160.
- Onjewu, A.-K. E., Walton, N., ve Ioannis, K. (2023). Blockchain agency theory. *Technological Forecasting ve Social Change*, 191, 1-10.
- Puranam, P., Stieglitz, N., Osman, M., ve Pillutla, M. M. (2015). Modelling Bounded Rationality in Organizations: Progress and Prospects. *Academy of Management Annals*, 9(1), 337-392.
- Rocha , H. O., ve Ghoshal, S. (2006). Beyond Self-Interest Revisited. *Journal of Management Studies*, 43(3), 585-619.
- Shaikh, I. A., Wang, Z. H., ve Drira, M. (2023). How retaining different inside directors on the board influences RveD-intensity: An extension of agency-theory applied to the high-tech sectors. *Journal of High Technology Management Research*, 34, 1-13.
- Shapiro, S. P. (2005). Agency Theory. *Annual Reviews*., 31, 263-284.
- Sözen, C. H., ve Basım, N. H. (2012). *Örgüt Kuramları*. İstanbul: Beta .
- Tijjani, A. A., ve Bello, M. S. (2019). Corporate Ownership And Dividend Policy: Agency Theory Perspectives. *International Journal of Innovative Research and Advanced Studies*, 6(7), 90-97.
- Tulung, J. E., ve Ramdani, D. (2018). Independence, size and performance of the board: An emerging market research. *Corporate Ownership Control*., 15(2), 1-17.
- Wang, Y., Derakhshan, A., ve Zhang, L. J. (2021). Researching and practicing positive psychology in second/foreign language learning and teaching: The past, current status and future directions. *Frontiers in. Positive Psychology, a section of the journal Frontiers in Psychology*, 12, 721-731.

- Wastı, N. (2013). İktisadi Örgüt Kuramları. D. Taşcı, ve E. Erdemir içinde, *Örgüt Kuramı* (s. 104-118). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Westphal, J. D., ve Zajac, E. J. (2013). A behavioral theory of corporate governance: Explicating the mechanisms of socially situated and socially constituted agency. *Academy of Management Annals*, 7(1), 607-661.
- Ye, D., Deng, J., Liu, Y., Szewczyk, S. H., ve Chen, X. (2019). Does board gender diversity increase dividend payouts? Analysis of global evidence. *Journal of Corporate Finance*, 58, 1-26.
- Zhou, K. Z., Gao, G. Y., ve Zhao, H. (2017). State ownership and firm innovation in China: An integrated view of institutional and efficiency logics. *Administrative Science Quarterly*, 62(2), 375-404.

Etik Beyanı: Yazarlar, bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu beyan etmektedir. Bilimsel etik konuları ile ilgili aksi bir durumun tespiti halinde tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına ait olup, Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır.

A Bibliometric Research on Agency Theory

Extended Abstract

---

1. Introduction

Organization theories have become increasingly important in the social sciences towards the middle of the twentieth century and are not a new management theory, but a combination of management theories. Although the paradigms in organization theories do not eliminate the validity of previous theories, each theory arises from a different research problem and all ideas and theories provide a comprehensive knowledge of management and organizations. In this context, organizational theories should not be considered as thoughts that are independent from each other and one of them invalidates or neutralizes the other; on the contrary; it is necessary to assume it as a network of knowledge that has an eclectic structure and enables us to better understand organizations (Koçel, 2018). Within the scope of this study, among the organizational theories, agency theory, which is based on economics and finance, is examined based on the relations between cooperating parties. Developing a general perspective on agency theory and managing the risks in principal-agent relationships are frequently on the agenda of academics and practitioners. Modern organizational structures have led economists to consider and develop the interrelationships of power, ownership and control in the firm. This led to the emergence of the so-called agency theory in the 1970s (Bendickson, Muldoon, Liguori, ve Davis, 2016). In today's modern organizational structures, the separation of ownership and control of the organization brings about the agency problem. This theory covers the intersection of the interests and interests of the principal and the agent in the process of carrying out the transactions authorized by the principal to the agent and reducing the costs arising from the fact that they have different risk attitudes (Keskin, Akgün, ve Koçoğlu, 2016). In order to create a general framework in agency theory, it is seen as a very difficult situation for academics and practitioners to explain and manage the principal-agent relationship. Agency theory is concerned with solving two problems that may arise in organizational relationships. The first one is (a) when the desires or goals of the principal and the agent conflict with each other and (b) when it is difficult for the principal to verify what the agent is actually doing. The second concerns the problem of risk sharing when the principal and agent have different attitudes towards risk. In addition, the theory assumes that agents may behave opportunistically (Mitchell ve Meacham, 2011).

Within the scope of this study, the last decade of agency theory is analyzed with the bibliometric method. Bibliometric analysis method is used to decipher and map the cumulative scientific knowledge and evolutionary nuances of well-established fields by making detailed sense of large volumes of data (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, ve Lim, 2021). In this context, this study aims to provide a general perspective on agency theory and offer new ideas to researchers for future studies. For this purpose, bibliometric analysis method is considered to be appropriate.

2. Data Set and Method

Within the scope of this research, bibliometric analysis method is used to understand the development of studies on agency theory in the last decade. Bibliometrics is a method used to explore and analyze large amounts of scientific data. It is a method that allows us to identify the evolutionary nuances of a field in question and sheds light on the studies in that field. Researchers prefer to use bibliometric analysis to identify emerging trends in article and journal performance, patterns of collaboration and research elements, and to explore the intellectual structure of a particular field in the existing literature (Donthu, Kumar, Mukherjee, Pandey, ve Lim, 2021).

In this context, the concept of "agency theory" was searched in the Web of Science (WOS) database for common word analysis between 2013 and 2022 and 1673 articles in the field of business and management were found. It is seen that the majority of the publications are in English (1638). When we look at the distribution of publications related to agency theory by years, it is seen that there is a gradual increase in the ten-year period and that this issue has been researched more in the literature recently. It is seen that the highest number of publications in the last decade was realized in 2021 with 217 publications, while the lowest number of publications was in 2013 with 107 publications. In the last 3 years, the number of publications has exceeded 200. It is seen that the country with the highest number of publications on agency theory in the Web of Science database is the USA and this number is 540. The USA is followed by the UK with 171 publications, China with 162 publications, Australia with 139 publications and Germany with 96 publications. Turkey, on the other hand, has only 13 publications in the ten-year period. According to the data obtained, Emerald Publishing House ranks first with 414 publications. This publishing house is followed by Wiley with 261 publications, Springer with 219 publications, Elsevier with 218 publications and Sage with 147 publications. It is seen that the majority of the publications on agency theory were made in journals indexed in the SSCI index (1111). There are 506 publications in ESCI index, 378 in SCI-Expanded index and 60 in BKCI-SSH index. In addition, when we look at the indexes in Turkey, we see that there are 8 publications in SSCI index, 4 in ESCI index and 1 in BKCI-SSH index. The network structures and dynamics of scientific studies on agency theory were revealed. In the analysis, the number of keywords was selected as "at least 10" and 67 out of 4125 words met the threshold. As a result of mapping, 8 clusters emerged. The most used keywords are Agency Theory (684), Corporate Governance (316), Family Business (96), Board of Directors (82), Firm Performance (72), Corporate Social Responsibility (68) and Agency Theory (57).

3. Results and Conclusion

Agency theory is considered to be one of the oldest theories in the management and economics literature (Gwala ve Mashau, 2023), addressing the conflict arising from the separation of powers between owners and agents who manage the affairs of firms on behalf of principals and offering solutions to these problems. Agency theory has been evolving, its use in different fields has increased and it has been widely applied in practice. Although this theory has great potential for growth and expansion, it also has limitations and shortcomings. Looking at the number of publications by year (Table 3) in the findings section of the study, it is observed that agency theory has been studied more and more. This situation also supports the literature review. It is thought to be due to reasons such as the use of agency theory in many fields, the increase in modern and complex structures, and the fact that the theory is considered worth examining again and again in terms of different concepts.

According to the data in the network map of scientific studies on agency theory (Figure 1), it is seen that this theory is frequently discussed with corporate governance, family businesses, board of directors, firm performance, corporate social responsibility and agency theory. According to agency theory, board independence is a prerequisite for effective corporate governance (Shaikh, Wang, ve Drira, 2023). In recent years, shareholders, researchers and consultants in various countries have emphasized the independence of boards of directors. In this context, many firms attach importance to realizing the separation of powers in order to ensure board independence. Agency theory emphasizes that in boards dominated by independent directors, monitoring power will exist, firm performance will increase and firm efficiency will increase (Alves, 2023). All these predictions show that the concept of the board of directors is addressed from many perspectives and that the agency theory is of great importance and supports the data revealed in the network map. Similarly, family businesses, institutionalization and agency theories are intertwined concepts. Providing the necessary institutionalization for agency problems and their solutions can be realized depending on the detailed analysis and development of the theory. Businesses, where agency problems are frequently seen, are family businesses that realize the separation of powers is more difficult. The

literature review shows that these concepts are still being debated and new assumptions are being generated.

Agency theory has an important place in many disciplines such as business, corporate governance, management, politics, law, health, and psychology. This situation, that is, the use of agency theory in many disciplines, shows that the theory has a tendency to develop further. In future studies, it is recommended that researchers should clearly understand where all organizational theories, especially agency theory, differ from each other or support each other, examine the similarities in depth and determine how they are studied in which areas. In addition, in today's world of technology and rapid change, as in many other disciplines, concepts should not be considered in isolation but eclectically and should be combined with concepts that can be integrated with business activities. In addition to these situations, it can be questioned whether the assumption that agency theory focuses only on selfish and opportunistic human behavior and ignores a wider range of human motivations is valid in current management understanding. In addition, the level of independence of boards of directors can be determined separately for each organizational structure and measures can be taken in this context. Finally, it is recommended for researchers and organizations to develop new systems to monitor the independence of independent board members and to take steps to ensure the separation of powers so that the board can perform its functions in the best way possible.

The limitations of this study are that it covers the period between 2013 and 2022 and includes only articles in the field of management and business administration in the Web of Science (WOS) database. It is suggested that researchers should expand this time period in future studies and evaluate the theory from a broader perspective, which will reduce the limitations of this study and contribute to the development of the theory.